

Nr 147.

Ankom till riksdagens kansli den 24 maj 1927 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till socialstyrelsen m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

Uti den till riksdagen den 4 januari 1927 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkterna 2 och 3) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlätas i ämnet, i riksstaten beräkna dels det ordinarie förslagsanslaget till socialstyrelsen till oförändrat belopp, 319,400 kronor, dels ock extra anslaget till socialstyrelsens verksamhet till 200,000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1927 dagtecknad proposition, nr 199, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden sagda dag, föreslagit riksdagen att under femte huvudtiteln, avdelningen sociala verk och inrättningar,

dels uppföra det ordinarie förslagsanslaget till socialstyrelsen med oförändrat belopp, 319,400 kronor;

dels ock till socialstyrelsens verksamhet för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av 196,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till det åberopade statsrådsprotokollet.

Såsom nämnts, innebär Kungl. Maj:ts i nu föreliggande proposition framlagda förslag icke någon ändring i avseende å socialstyrelsens ordinarie stat.

Vad extraanslaget till socialstyrelsens verksamhet beträffar, utgör detsamma för innevarande budgetår 124,600 kronor.

Den av Kungl. Maj:t nu föreslagna förhöjningen av sistnämnda anslag är föranledd *dels* av den i enlighet med Kungl. Maj:t proposition nr 198 med förslag till lag om utlännings rätt att här i riket vistas förutsatta ökningen av arbetsuppgifterna rörande främlingskontrollen för socialstyrelsens del, *dels* av ifrågasatt utvidgning av styrelsens bränslekontrollerande verksamhet, *dels ock* av styrelsens befattning med genomförande av den ifrågasatta omorganisationen av det frivilliga sjukkasseväsendet. De härav föranledda merkostnaderna skulle uppgå till (13,000 + 250 + 55,000) 68,250 kronor. Härtill

Bihang till riksdagens protokoll 1927. 6 saml. 63 häft. (Nr 147.)

kommer kostnaden för sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvården, 3,600 kronor, vilken kostnad hittills bestritts från ett särskilt i riksstaten uppfört extra anslag. Merkostnaderna skulle sålunda utgöra 71,850 kronor. Från sistnämnda belopp bör emellertid vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag i fråga om arvodena till socialfullmäktige dragas 1,000 kronor, på grund varav anslaget ansetts bära bestämmas till (124,600 + 70,850) 195,450 kronor eller i avrundat tal 196,000 kronor.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande proposition har utskottet till behandling förehåft *dels* två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 338, av herrar *A. von Sneidern* och *A. Dahl* och den andra inom andra kammaren, nr 457, av herr *L. Brännström* m. fl., *dels* ock en inom andra kammaren av herr *C. Jansson* i Edsbäcken väckt motion nr 460.

I de båda förstnämnda motionerna har hemställts,

att riksdagen, under förutsättning, att riksdagen biträder Kungl. Maj:ts förslag om utvidgning av den nuvarande statliga bränslekontrollverksamheten till att omfatta jämväl vissa landstingen tillhörande inrättningar, ville i fråga om den ledande tjänstemannens avlöningsställning ansluta sig till det av socialstyrelsen härutinnan framlagda förslaget och följaktligen placera honom i lönegrad B 29,

att riksdagen ville uttala önskvärdheten av att kontrollarbetet jämväl skulle omfatta granskning ur tekniskt principiell synpunkt av förslag till nyanläggningar och utvidgningar av de värmecentraler, verksamheten avser att omfatta,

samt att riksdagen ville besluta att anvisa erforderliga medel för den föreslagna kontrollverksamhetens igångsättande den 1 juli 1927.

I motionen nr 460 inom andra kammaren har hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 199 beträffande förslaget om kontroll över bränsleförbrukningen vid värmeanläggningar inom vissa landstingen tillhörande eller av dem disponerade byggnader.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina förslag, får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottets
yttrande.

Kungl. Maj:ts förslag, i vad detsamma avser socialstyrelsens ordinarie stat, har icke givit utskottet anledning till erinran.

Vad angår extra anslaget till socialstyrelsens verksamhet, är, såsom nämnts, den av Kungl. Maj:t föreslagna förhöjningen av anslaget, bland annat, föranledd av den i Kungl. Maj:ts proposition nr 198 med förslag till lag om utlännings rätt att här i riket vistas förutsatta ökningen för socialstyrelsens del av arbetsuppgifterna rörande främlingskontrollen. Sagda förslag har numera av riksdagen i huvudsak bifallits. På grund härav och då den nu föreliggande framställningen angående antalet och sammansättningen av den personal, som utöver nu tillgängliga arbetskrafter erfordras för handläggning av ärenden beträffande kontrollen i fråga, synts utskottet kunna

godtagas samt utskottet icke funnit något att invända mot de beräknade kostnaderna, får utskottet tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Kungl. Maj:ts förslag innebär vidare utvidgning från och med ingången av år 1928 av den genom socialstyrelsens försorg nu bedrivna bränslekontrollerande verksamheten i syfte att tillgodose landstingens behov i detta avseende. Kostnaden för denna kontroll, som avsetts huvudsakligen böra omfatta centraluppvärmda lasarett, tuberkulossjukhus, sinnesslöanstalter och dövstumskolor, skulle i stort sett — med 19,000 kronor — bestridas av landstingen och statens bidrag skulle för det kommande budgetåret allenast utgöra 250 kronor. Statens direkta ekonomiska bidrag skulle sålunda endast vara av supplerande natur.

Vad detta förslag beträffar, har, såsom nämnts, i motionerna I: 338 och II: 457 ifrågasatts, dels att den tjänsteman, som skulle handhava ledningen av ifrågavarande kontrollverksamhet och som enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle hänföras till lönegraden B 26, måtte placeras i lönegraden B 29, dels att verksamheten måtte erhålla en större omfattning än Kungl. Maj:t föreslagit, dels ock att densamma måtte igångsättas redan den 1 juli 1927. Å andra sidan har i motionen II: 460 hemställts, att Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag icke måtte vinna riksdagens bifall.

Vid prövning av nu berörda förslag har utskottet, i likhet med departementschefen, funnit skäl tala för att statsmakterna icke ställa sig avvisande gent emot tanken på statens bistånd till erhållande av en effektiv kontroll av bränsleåtgången vid de anläggningar, som ägas eller understödjas av landstingen. Såsom departementschefen framhållit, måste det nämligen vara av stor betydelse, ej minst ur allmän ekonomisk synpunkt, om landstingen kunde genom en begränsning av anstalternas bränslekostnader erhålla en avsevärd lättnad i sina utgifter för anstalterna. Den i ärendet förebragta utredningen synes emellertid utskottet ådagalägga, att en bränslekontroll, anordnad antingen genom anlitan av privata experter eller genom en sammanlutning för ändamålet från landstingens sida, skulle ställa sig alltför kostsam och därför icke kunna anlitas av de landsting, för vilka bränslebesparingen skulle hava den största betydelsen. Med hänsyn härtill och då de betänkligheter, som i motionen II: 460 anförts mot förslaget, icke syntes utskottet vara av den art, att de böra utgöra hinder för förslagets realiserande, har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att under i propositionen angivna förutsättningar en utvidgning av socialstyrelsens bränslekontrollerande verksamhet i nu angivet syfte må äga rum. Vad omfattningen av verksamheten beträffar, synes denna, åtminstone tillsvidare, intill dess erfarenhet vunnits om verkningarna av densamma, böra begränsas på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, och torde på av departementschefen anförda skäl verksamheten böra igångsättas först med 1928 års ingång. Utskottet kan sålunda icke förorda de härutinnan i motionerna I: 338 och II: 457 gjorda yrkandena.

Såsom ovan nämnts, skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag den tjänsteman, som avsetts att handhava ledningen av nu sagda verksamhet, hänföras till lönegraden B 26, under det att motionsvis hemställts, att befattningshavaren

i fråga måtte placeras i lönegraden B 29. Utskottet, som icke funnit skäl föreligga för ett frångående av Kungl. Maj:ts förslag, har sålunda jämväl i denna del ansett sig böra ansluta sig till detsamma.

I förevarande proposition har Kungl. Maj:t vidare äskat medel för genomförande av det för riksdagen framlagda förslaget till omorganisation av den frivilliga sjukförsäkringen, 50,000 kronor, samt för förstärkning av styrelsens arbetskrafter för viss revision av sjukkassors räkenskaper, 5,000 kronor eller tillhoppa 55,000 kronor.

Sedan frågan om omorganisation av den frivilliga sjukförsäkringen på grund av kamrarnas skiljaktiga beslut för denna riksdag förfallit, erfordras ej anslag för förstnämnda ändamål. Vad angår förslaget om anvisande av 5,000 kronor för viss revision av sjukkassors räkenskaper har förslaget härutinnan ej givit utskottet anledning till erinran.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt i den föreliggande propositionen föreslagit riksdagen har utskottet ansett sig böra biträda.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och med avslag å herrar von Sneiderns och Dahls samt Brännströms m. fl. och Janssons i Edsbäcken ovanberörda motioner, I: 338 samt II: 457 och 460, de båda förstnämnda motionerna, i vad desamma skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, under femte huvudtiteln, avdelningen sociala verk och inrättningar,

a) uppföra det ordinarie förslagsanslaget till socialstyrelsen med oförändrat belopp 319,400 kronor, samt

b) till socialstyrelsens verksamhet för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av 146,000 kronor.

Stockholm den 27 maj 1927.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar A. C. Lindblad, A. F. Vennersten, J. Nilsson i Malmö, C. P. V. Nilsson i Gränebo, O. Bergqvist, A. Pers, J. G. Waller, E. A. Hallin, C. I. Asplund, J. Jeansson, C. A. Carlsson i Gävle och C. Johansson i Häl-singborg;

från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, C. R. Jansson i Falun, O. Olsson i Kullenbergstorp, P. M. Olsson i Blädinge, B. F:son Holmgren, O. Nilsson i Örebro, S. Persson i Fritorp, E. Anderson i Prästbol, J. Olofsson i Digernäs, O. Anderson i Höör och O. E. F. Järte.